

שמע אלוקים קולי בשמי... (תהילים סד) (מה זה כוונת התפילה?)

1. שו"ע אורח חיים סימן צה

(א) המתפלל צריך שיכוין בלבו פירוש המלות שמוציא בשפתיו ויחשוב כאלו שכינה כנגדו ויסיר כל המחשבות הטורדות אותו עד שתשאר מחשבתו וכוונתו זכה בתפלתו ויחשוב כאלו היה מדבר לפני מלך בשר ודם היה מסדר דבריו ומכוין בהם יפה לבל יכשל ק"י לפני ממו"ה הקב"ה שהוא חוקר כל המחשבות וכך היו עושים חסידים ואנשי מעשה שהיו מתבודדים ומכוונים בתפלתם עד שהיו מגיעים להתפשטות הגשמות ולהתגברות כח השכלי עד שהיו מגיעים קרוב למעלת הנבואה...

2. שו"ת הרשב"א ח"א תכנ.

חס ושלום למנוע מהתפלל כל מי שאינו יודע לכוין בכוונת שמכוונים אליהם גדולי החכמים, ולא לרפות ידיהם, שאם אתה אומר כן, נמצאו הקטנים והנשים ועמי הארץ נמנעים מן התפילה ומן המצוות, ולא אלו בלבד אלא אפילו כל המון ישראל, וזולת אחד או שניים בדור. וכבר אמרו חכמי האמת ז"ל: כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא.

3. תוספת ב"ב קסד, ב.

ועיון תפלה - ומה אין אדם ניצול בכל יום שאין שום אדם יכול לכוין בתפלתו היטב.
הרשב"א שם

ועיון תפלה. פירשו כאן שאינו מעיין ומכוין בתפלתו, וזהו שאין אדם ניצל מהם בכל יום ואפי' גדולי החכמים.
רסיסי לילה א

כי אדם לעמל יולד ולכן אמרו בירושלמי (פרק ב דברכות הלכה ד) אנה מן יומי לא כוונת כי טירדא הוא היפך הכוונה כדאיתא בברכות שם ולכן אי אפשר כוונה שלימה בעולם הזה כלל.

3ג. שו"ע אורח חיים סימן צח

(ב) לא יתפלל במקום שיש דבר שמבטל כוונתו ולא בשעה המבטלת כוונתו (טור בשם ר"מ מרוטנברג והגה"מ פ"ד מהלכות תפלה) ועכשיו אין אנו נזהרים בכל זה מפני שאין אנו מכוונים כ"כ בתפלה.

4. ספר נפש החיים - שער ב - פרק יג

גם מה שנתגלה לנו קצת כוונות התפלה מרבתינו הראשונים ז"ל קדישי עליונים ועד אחרון הרב הקדוש איש אלקים נורא האריז"ל אשר הפליא הגדיל לעשות כוונות נפלאים. אינם בערך אף כטפה מן הים כלל נגד פנימיות עומק כוונת אנשי כנה"ג מתקני התפלה. שהיו ק"כ זקנים ומהם כמה נביאים וכל מבין יבין. דלא איתי אנש על יבשתא שיוכל לתקן ותקון נפלא ונורא כזה, לכלול ולגנוז במטבע תפלה קבועה וסדורה בנוסח אי התקונים של כל העולמות עליונים ותחתונים.

5. שו"ע אורח חיים סימן קא

(א) המתפלל צריך שיכוין בכל הברכות ואם אינו יכול לכוין בכלם לפחות יכוין באבות ואם לא כיון באבות אפי' שכוין בכל השאר יחזור ויתפלל: הגה והאמת אין תוזרין בשביל תשרון כוונה שאף בחזרה קרוב הוא שלא יכוין אם כן למה יחזור.

5א. משנה ברורה סימן קא

(ב) שיכוין - היינו (ב) פירוש המילות ע"כ מה נכון מאוד להמונים שילמדו פירוש המילות של כל התפלה ועכ"פ של ברכת אבות ומודים בודאי יש חיוב עליו לידע ביאורו.

5ב. שו"ת הרשב"א ח"א תכנ.

ועל ענין התפילה שאמרת כי בלתי הכוונה נחשבת כמאומה לעובד. באמת, כי הכוונה יסוד הכל, אבל הכוונות רבות ונחלקות למדרגות רבות, זו לפנינו מזון, כפי ריבוי הידיעות והשגות, מן הקטן שבאישים ועד משה רבינו עליו השלום, ולפי השגת כל אחד ואחד ימצא חן, והמדרגה הראשונה שבכוונות, שכל ישראל עומדים עליה היא שהכל יודעים ומקדים שיש אלוה יתברך, מחוייב המציאות, חידש העולם ברצונו כאשר רצה, ושנתן תורה לעמו לישראל בסיני תורת אמת וחוקים ומשפטים צדיקים, ולו אנתנו ולפנינו נעבוד, והוא שציונו למסור נפשותנו אליו בקראנו השם, ואליו נודת, ולפניו נתפלל, כי מאתן נמצא הכל, והוא המשגיח והמשקיף על מעשינו לגמול ולשלם שכר. ועל הכוונה הזאת יתפלל כל מתפלל בישראל ואפילו הנשים ועמי הארץ, וכולם מקבלים שכר חלק עבודתם אשר הם עובדים, ואפילו מי שאינו יודע לכוין המלות, ומחליף מלה במלה, מקבל שכר על הכוונה הכללית.

6. רמב"ם יד החזקה - הלכות תפלה ונשיאת כפים פרק ד

(יח) וכן אין עומדין להתפלל לא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך שיתת ולא מתוך מריבה ולא מתוך כעס אלא מתוך דברי תורה ולא מתוך זין והלכה אף על פי שהם דברי תורה כדי שלא יהא לבו טרוז בהלכה אלא מתוך דברי תורה שאין בה עיון כגון הלכות פסוקות:

7. רסיסי לילה לא

ונראה דלשון שיחה הוא דיבור שמו השפה ולחוצ ולא ממעמקי הלב שזה נקרא דיבור. ולכך תפילת יצחק אבינו ע"ה נקרא לשון ... כי כאשר יש לו הכרה ברורה כזו זו כוונה כוללת על כל מחשבותיו ודיבוריו ומעשיו אף שיחת תולין שלו הכל מהשם יתברך לבד ואין עוד מלבדו ואין שום נפקא מינה בכוונה כך או כך להשתדל על זה רק להניח הכל על השם יתברך ולהשתדל רק בעיקר הכוונה דשיותי ה' לנגדי תמיד ממש לנגדי... וזה נקרא דבר שאין מתכוין ולא מתעסק בעלמא דהרי מכל מקום צריך כוונה כוללת כמ"ל וצריך לדע שהולך להתפלל כמו שנאמר (בראשית כד, סג) ויצא יצחק לשוח.

7א. שו"ע אורח חיים סימן צה

(ד) התפלה היא במקום הקרבן ולכן צריך לזהר שתהא דוגמת הקרבן בכוונה ולא יערב בה מחשבה אחרת כמו מחשבה שפוסלת בקדשים ...

7ב. משנה ברורה סימן צח

(א) פירוש המילות - (א) ואל יכוין האדם בשמות ויחודים רק יתפלל כפשוטו להבין הדברים בכונת הלב אם לא מי שהוא בא בסוד די וידע לכוין ביה בלבא ורעותא ודחילו דאל"ה ח"י מקלקל בזה הרבה עיני מ"א בשם הזוהר ובתשובת רש"ל סימן צ"ח כתב באורך והעיד על הר"ש שאמר אחרי שלמד סתרי הקבלה שהוא מתפלל כתינוק בן יומנו. ועיין בפני יהושע

7ג. ספר דובר צדק אחרי מות

כי דבר זה דשיתה רצה לומר תפילה נרמו ביצחק שמצד מדתו אין התפילה רק כשהוא כולו כך כענין ואני תפילה דוד כנודע עד שאין צריך לכוין כלל, כמו שאמרו בירושלמי (ברכות פרק ב' הלכה ד') אנה מן יומי לא כוונת וכי פירוש דלא שייך כלל שיכוין כי כולו כך וכל דיבוריו גם שלא במתכוין הוא תפילה...

8. ב"מ פה, ב

גזר רבי תעניתא אחתינהו לרבי חייא ובניו. אמר משיב הרוח ונשבה זיקא אמר מוריד הגשם ואתא מיטרא כי מטא למימר מחיה המתים רגש עלמא אמרי ברקיעא מאן גלי דזיא בעלמא אמרי אליהו אתיוהו לאליהו מחיוהו שתין פולסי דנורא אתא אידמי לחו כדובא דנורא על בינייהו וטרדיניהו.